

Родина та її роль у вихованні толерантності

"Тепер, коли ми навчилися літати у повітрі, як птахи, плавати під водою, як риби, нам не вистачає лише одного: навчитися жити на землі, як люди".

Бернард Шоу

У нашому суспільстві існує багато родин, виховний стиль яких не відповідає принципам толерантності, що породжує розвиток у дітей почуття тривоги, страху, агресивності, песимізму і непевності в завтрашньому дні.

На розвиток особистості дитини, її духовності й душевності негативно впливають прояви недоброзичливості, недружелюбності, озлобленості й агресивності, настрої взаємної нетерпимості, культурного егоїзму. На протидію зазначеним негативним проявам потрібно виховувати (і в дітях, і в дорослих) толерантність — здатність без агресії сприймати думки, поведінку, спосіб життя іншої людини, що відрізняються від власних. Батькам потрібно з уважністю поставитися до виховання дитячої толерантності як інтегративної якості і знати шляхи її формування.

Толерантність — ставлення до інших людей як цінності, що виражається у визнанні, розумінні та прийнятті представників інших культур; це терпимість до чужих думок, вірувань і поведінки. Толерантність особистості є суттєвим фактором соціалізації дитини і значною мірою визначає успішність її подальшого життєвого шляху. Толерантність батьків у свою чергу передбачає повагу до самобутнього внутрішнього світу дитини, віру в перемогу добрих починань у міжособистісних відносинах, відмову від методів грубого примусу й будь-яких форм авторитаризму. Толерантність — не окрема якість, а сумарна характеристика взаємопов'язаних властивостей особистості. Аби виховати толерантну особистість, винятково важливим є підтримувати толерантні стосунки між членами родини, адже діти — дзеркало відносин і характерів батьків і найближчого оточення.

Винятково важливим природним чинником у вихованні толерантності є батьківська любов — як джерело і гарантія благополуччя дитини. Батьки мають поводитися так, аби дитина була впевненою в тому, що її люблять, про неї піклуються. Постійний психологічний контакт з дитиною необхідний у вихованні в будь-якому віці. Основою

для збереження контакту виступає щира зацікавленість в усьому, що відбувається в житті дитини, занепокоєння її проблемами. Формула істинної батьківської любові — це прийняття, а її сутнісне наповнення є любов — «люблю тому, що ти є, люблю такого, яким ти є».

У сім'ї, в родині дитина отримує перший життєвий досвід, робить перші спостереження і вчиться, як поводитися в різних ситуаціях. Дуже важливо, щоб те, чого ми, батьки, вчимо дитину, підкріплювалося конкретними прикладами, і дитина була впевненою: у дорослих слово не розходиться з ділом. Якщо дитина бачить, що мама і тато, які щодня твердять, що брехати погано, відступають від цього правила, все виховання може піти нанівець.

Батьки зможуть сформувати в дітей систему цінностей, в основі якої лежать такі загальні поняття, як згода, компроміс, взаємне прийняття і терпимість, прощення, ненасильство, співчуття, розуміння, співпереживання, якщо самі сповідуватимуть цю ціннісну систему. Стиль виховання, що переважає в сім'ї, визначає, якою виросте

майбутня людина. Отже, головними методами виховання в родині мають стати приклад, спільні з батьками заняття, бесіди, уболівання один за одного у різних справах, допомога у вирішенні проблем, залучення до різних видів сімейної та суспільно-корисної діяльності.

У пригоді батькам стануть такі поради:

1. Будьте чесні й відкриті, з повагою ставтеся до інших, виявляйте співпереживання й співчуття. Демонструйте це діями. Ніколи не давайте негативних характеристик навіть собі, не кажучи вже про інших.
2. Підтримуйте й заохочуйте впевненість дитини в собі, у її вчинках. Людина з розвиненим почуттям власної гідності, з адекватно високою самооцінкою не потребує самоствердження за рахунок інших.
3. Розповідайте своїй дитині про традиції інших народів, свята, характерні для інших країн, важливі міжнародні дати. Шануйте традиції свого народу, але не втрачайте можливості ознайомити дитину з іншими культурами, цінностями, звичаями.
4. Намагайтеся забезпечити вашій дитині досвід спілкування з різними групами людей. Літній відпочинок, подорожі в інші країни є корисними для кожного, а дитині старшого шкільного віку можна запропонувати участь в благодійних програмах і грантах.
5. Подорожуйте з дитиною і допомагайте їй відкривати для себе багатогранний світ. Звичайно, не кожна сім'я може дозволити собі відвідати Європу, азіатські країни, Африку, але відвідування історичних куточків рідної України є доступним майже кожній родині.
6. Говоріть про відмінності між людьми з повагою. Відзначайте позитивні моменти того факту, що всі люди різні. Дітям молодшого віку потрібно пояснити, що на Землі існують інші раси й національності — з іншим кольором шкіри, волосся, розміром очей, звичаями й особливостями побуту, мислення тощо.

7. Завжди давайте відповіді на запитання дітей, навіть якщо це буде не найкращий варіант. Розмови на «незручні» теми важливі для виховання дитини. Відповіді на кшталт «ти ще маленький» абсолютно недоречні — завданням батьків є дати відповідь у формі, доступній віку дитини. Якщо ви не готові відповісти одразу — попросіть час на роздуми і поверніться до розмови якомога швидше.

І головне, пам'ятайте: особистісні риси толерантної людини — це не вроджені, а набуті соціальні якості, що формуються з раннього дитинства у процесі взаємодії з сімейним (родинним) оточенням.

Подробнее: <https://familytimes.com.ua/osobystist/tolerantnist-pochynayetsya-z-simyi>